

تراژدی انتیکون

اثر سوفوکلس

ترجمه مقابله‌ای - فارسی

رخشنده نبی زاد

ناشر منتخب سال‌های ۷۹، ۸۵، ۸۷، ۸۹، ۹۰ و ۹۲

سوفوکلس، Sophocles ۴۹۶ - ۴۰۶ ق.م.	سریشنامه
تراژدی آنتیگونه / اثر سوفوکلس: ترجمه مقابله‌ای انگلیسی - فارسی رخشده نبی زاده.	عنوان و نام پدیدآور
رشت: دهسرا، ۱۳۹۳.	مشخصات نشر
۲۲۴ ص.	مشخصات ظاهری
۱-۲۸۹-۱۹۷-۱۹۷-۹۵۳	شابک
فایدا	وضعیت فهرست نویسی
کتاب حاضر ترجمه نمایشنامه‌ای از جلد سوم کتاب "The Norton Introduction to Literature"	یادداشت
به ویراستاری جروم بی. ج. پائول هانتز است.	
سوفوکلس، ۴۹۶ - ۴۰۶ ق.م. آنتیگونه -- نقد و تفسیر	موضوع
نمایشنامه یونانی، ۴۹۶ - ۴۰۶ ق.م.	موضوع
بیسی، جروم، ۱۹۷۴ - م. -- ویراستار	شناسه افزوده
Beaty, Jerome	شناسه افزوده
هانتز، ج. پل، ۱۹۳۴ - م. -- ویراستار	شناسه افزوده
Hunter, J. Paul	شناسه افزوده
نویسنده نوده: رخشده، ۱۳۹۳. - مترجم	شناسه افزوده
PA ۱۳۹۳	رده بندی کنگره
AA۲/۲	ردیف دی
۳۳۵۹۳۸۸	شماره ثبت کتابخانه ملی

نام کتاب: تراژدی آنتیگونه (اثر سوفوکلس)

• مترجم: رخشده نبی زاده نوده

• ناشر: انتشارات دهسرا (ناشر منتخب سالهای ۸۵، ۸۷، ۸۹، ۹۰ و ۹۲)

• تلفن: ۰۲۱-۲۲۳۹۷۱۰۱ - ۰۲۱-۲۲۳۹۷۱۰۲ • تلفکس: ۰۲۱-۲۲۳۹۷۱۰۳

• دفتر مرکزی: ست، لاکتی، مجتمع کاسپین

• شعبه ۲: رشت، خیابان پندای خیابان هفده شهریور

• حروفچینی و صفحه آرای: انتشارات دهسرا

• طرح جلد: کانون تبلیغاتی دهسرا www.DEHSARA.com

• نوبت چاپ: تاریخ انتشار: چاپ اول سال ۱۳۹۱

• شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

• تعداد صفحات: قطع: ۲۲۴ صفحه، رقعی

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: لیتوگرافی همراهان، چاپ و صحافی

• شماره استاندارد بین المللی کتاب: ۱-۲۸۹-۱۹۷-۹۵۳-۱

ISBN: 978-964-197-289-1

• قیمت در سراسر کشور: ۶،۰۰۰ تومان

www.DEHSARA.com

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای مؤلف و ناشر محفوظ می باشد و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر را نداشته و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

پیش‌گفتار: آن که گفت «نه!» ۷

بخش نخست: دربارهٔ نمایش و نویسنده ۱۱

عناصر ادبی اصلی ۱۲

سخنی چند دربارهٔ نویسنده ۱۶

سبب و اثر ادبی نمایش ۲۰

بخش دوم: سبب و اثر اندان اودیپ به روایت سوفوکلس ۲۷

سه‌گانهٔ اودیپ آنتیگونه: اودیپ شهریار و اودیپ در کولونوس ۲۸

اودیپ شهریار ۳۰

اودیپ در کولونوس ۴۱

بخش سوم: تراژدی آنتیگونه ۵۱

پیش‌درآمد ۵۴

چکامهٔ آغازین ۶۴

صحنهٔ نخست ۸۱

سرود نخست ۹۲

صحنهٔ دوم ۱۰۸

سرود دوم ۱۱۲

صحنهٔ سوم ۱۲۶

سرود سوم ۱۲۶

۱۲۸ صحنه چهارم

۱۴۲ سرود چهارم

۱۴۸ صحنه پنجم

۱۶۰ سرود ستایش

۱۶۶ صحنه واپسین

۱۸۱ بخش هفتم: گفتاری چند درباره آتشگونه

۲۲۲ بخش هشتم: گفتاری چند درباره آتشگونه

www.ketab.ir

پیش‌گفتار: آن که گفت "نه!"

برخی داستان‌ها گویی هرگز کهنه نمی‌شوند. سوفوکلس آنتیگونه را حدود سال ۴۴۱ قبل از میلاد نوشت و داستان خود به قرن‌ها پیش از روزگار سوفوکلس تعلق دارد. اما پیکاری مشابه آنچه میان آنتیگونه و کرئون در گذشت هنوز در بسیاری از جوامع در جریان است. به راحتی می‌توان با این نکته همداستان شد که "حتی نمایشنامه‌هایی که همین دیروز نوشته شده‌اند، به اندازه آنتیگونه معاصر نمی‌نمایند."^۱ از هر منظری که بنگریم این گفت‌وگو، بی‌شک درست باشد. از دیدگاه نقد زن محور، آنتیگونه یک پدیده مثالی است زیرا از نخستین زنانی است که در برابر جبروت و اقتدار مردانه قد علم می‌کند و همه مردانی که او را به سخره می‌گیرند دلیرتر جلوه می‌کند. از طرف دیگر، نگاه ناز و جنسیت و مباحث مرتبط با آن که بیشتر در نقد زن محور مورد بحث است، نفس‌ایستاده‌گی در برابر نهادهای مقتدر و طغیان علیه ساختارهای قدرت که به پشتگرمی آنچه "قانون" نامیده می‌شود بر افراد استیلا می‌یابد. بحث بسیار جذاب و بحث برانگیز است. دیگر آن که این نمایشنامه نمودار سنت از تعارضی گویی ابدی میان "قانون" و مفهوم "عدالت"، آرمانی که برابر با این بدنبال تحقق آن نظریه پرداخته، پیکار کرده، قربانی داده، هنوز به نتیجه نرسیده و از پاننشسته است. به راستی "قانون" و "عدالت" تا چه اندازه برابرند؟ منطبق هستند؟

به نظر می‌رسد که این پرسش تا به امروز همچنان بی‌پاسخ مانده یا به عبارت دیگر پاسخ‌های بس متفاوتی به آن داده شده است. می‌توان همانند بسیاری از منتقدان بر این باور بود که گزینش آنتیگونه که خود از آغاز می‌داند تقدیر شومی برایش رقم خواهد زد، واکنشی صرفاً احساسی و اماًلأ عاری از تدبیر و دوراندیشی است. از این منظر باید پذیرفت که هرگز "هیچ مرگی احمقانه‌تر از این نبوده است. این مرگ هیچ تمدنی برای بشر به این ارزش ندارد و تنها یادگار آن، روان زخم خورده انسانهاست." ^۱ از سویی می‌توان این گفته را باطل دانست، چه بر این اساس هر مرگی که از پی آرمان نبوده احمقانه است و هر سازشی مدبرانه و از روی خرد. اگر آرمان خواهی را ارزش بیندازیم، می‌توانیم آنتیگونه را قهرمانی بدانیم که دلیرانه جان بر سر آرمانش گذاشته به پیشواز مرگ رفته است. از سویی می‌توان حق را به کرئون داد که با وضع قانونی سختگیرانه در پی استقرار دوباره صلح و آرامش در کشوری جنگ‌ناهنج و از هم پاشیده است و انتظار اطاعت و پیروی بی‌چون و چرا از شهروندانش دارد تا ناآرامی و مرج پایان دهد. با این حال مسئله تعارض قانون و عدالت و این‌که چگونه حل نشده باقی می‌ماند: آیا هر چه قانونی است الزاماً در همه جوانب اخلاقی و عادلانه نیز هست؟ به قولی: "اگر عدالت را همان اجرای صحیح قانون بدانیم، عدالت در این صورت وقتی نقض می‌شود که قانون بدست آوردن اجرا نشود اما اگر عدالت را به معنای انصاف و حق بدانیم پرسشی مطرح

می‌شود که یک قانون تا چه حد منصفانه است؟^{۱۴} این پرسش همواره ذهن بشر را به خود مشغول کرده.

مجموعه حاضر بر آن نیست که به این پرسش‌ها پاسخ دهد. بلکه تنها کوششی است ناچیز برای طرح برخی از دیدگاه‌هایی که در خصوص مفاهیم و مضامین موجود در این اثر ابراز شده است. بی‌شک این تلاش نخستین گام در شناساندن این سه گانه به علاقه‌مندان ادبیات نیست و آخرین آن‌ها نباشد. خواهد بود. آثار سوفوکلس و سایر بزرگان ادبیات یونان باستان پیش از این به فارسی ترجمه شده‌اند. این مجموعه شاید تنها پاسخی باشد به عشق و تعلق درونی، با این امید که شاید این مهر به دل‌های دیگر نیز راهی شود. نگارنده این سطور خود به خوبی آگاه است که مجموعه حاضر کاستی‌های بسیاری دارد. به ویژه از این روی که در خصوص این نمایشنامه ردی از آثاری که بسیاری از اندیشمندان معاصر در آن نمی‌توان یافت. از آن میان به‌الاضحی از اندیشمندان بزرگ دوران ما ژاک لکان می‌باید نام برد که برای خالی اندیشه‌ها و برداشت‌های وی از این نمایشنامه در این مجموعه کاملاً شده است. نگارنده امیدوار است که بتواند در آینده با بهره‌مند شدن از روش‌ها و نظریات ارزشمند مخاطبان گرامی از این کاستی‌ها بیشتر آگاهی یابد. اگر بخت یاری کند، در رفع آنها بکوشد.

در ادامه ذکر چند نکته ضروری به نظر می‌رسد. نخست آن که این مجموعه حاوی متن اصلی نمایشنامه به زبان انگلیسی که ترجمه از روی

آن صورت گرفته نیز هست تا امکانِ مقابله و مقایسه فراهم گردد. به علاوه از آنجایی که نمایش آنتیگونه بخش سوم از یک سه گانه است که موضوعی به هم پیوسته را دنبال می‌کند، خلاصه‌ای از دو بخش پیشین نیز قبل از متن اصلی آمده است. سخنی کوتاه پیرامون نویسنده و ساختار تراژدی نیز به این مطالب اضافه شده و در پی این بخش‌ها و متن کامل نمایشنامه آنتیگونه چند نقد کوتاه حاوی نظریات گوناگونی که درباره اثر اثر کرده‌اند در انتهای مجموعه گنجانده شده است.

تفاوت‌هایی در متن ترجمه شده حاضر و برخی نقل قول‌ها که از نمایشنامه در نقدها ذکر می‌شود وجود دارد. علت این است که بررسی‌های حاضر با خوانش ترجمه‌های مختلف صورت گرفته است. در ترجمه نقدها، نقل قول‌ها جایگاهی که امکان داشته با متن فعلی تطبیق داده شده و تنها برخی از آنها که در متن مورد استفاده برای ترجمه حاضر عیناً موجود نبوده به همان شکل که در نقد آورده شده برگردان شده‌اند. و بالاخره این که هر چند نگارنده تلاش کرده حد امکان اطلاعات کافی در مورد منابع استفاده شده در این مجموعه را به اطلاع و پی‌گیری به خوانندگان ارائه نماید، در پاره‌ای موارد ذکر شده در منابع مورد استفاده ممکن است چندان دقیق نباشد. نگارنده در این باب پوزش می‌طلبد.